

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 543 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Чехия

Доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Чехия

Доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз

1. ВЪВЕДЕНИЕ

На 20 март 2020 г. Комисията прие Съобщение относно активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж. Както е посочено в член 5, параграф 1, член 6, параграф 3, член 9, параграф 1 и член 10, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1466/97 и член 3, параграф 5 и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1467/97, клаузата улеснява координирането на бюджетните политики в период на драстичен икономически спад. В своето съобщение Комисията излага пред Съвета становището си, че предвид очаквания драстичен икономически спад вследствие на разпространението на COVID-19 настоящите условия позволяват активирането на клаузата. На 23 март 2020 г. министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с оценката на Комисията. Активирането на общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план. Във връзка с корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж Съветът може също така да реши, по препоръка на Комисията, да приеме промяна във фискалната траектория. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката в рамките на Пакта.

Данните, които бяха предоставени от чешките органи на 31 март 2020 г. и впоследствие потвърдени от Евростат¹, показват, че излишъкът по консолидирания държавен бюджет в Чехия е достигнал 0,3 % от БВП през 2019 г., а брутният консолидиран държавен дълг е възлизал на 30,8 % от БВП. Според програмата за конвергентност за 2020 г. Чехия планира дефицит от 5,1 % от БВП през 2020 г. и дълг в размер на 37 % от БВП.

Планираният дефицит за 2020 г. предоставя *prima facie* доказателство за наличието на прекомерен дефицит, както е посочено в Пакта за стабилност и растеж.

В този контекст Комисията изготви настоящия доклад, в който се анализира спазването от страна на Чехия на определения в Договора критерий за дефицита. Критерият за дълга може да се счита за изпълнен, тъй като съотношението на дълга към БВП през 2019 г. е под референтната стойност по Договора от 60 % от БВП. В него се отчитат всички действащи фактори и се обръща необходимото внимание на голямото икономическо сътресение, свързано с пандемията от COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Таблица 1. Дефицит по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг (% от БВП)

		2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г. COM	2021 г. COM
Критерий за дефицита	Салдо по консолидирания държавен бюджет	+0,7	+1,5	+0,9	+0,3	-6,7	-4,0
Критерий за дълга	Брутен консолидиран държавен дълг	36,8	34,7	32,6	30,8	38,7	39,9

Източник: Евростат, Прогноза на Комисията от пролетта на 2020 г.

2. КРИТЕРИЙ ЗА ДЕФИЦИТА

Въз основа на програмата за конвергенция за 2020 г. се планира дефицитът по консолидирания държавен бюджет на Чехия да достигне 5,1 % от БВП през 2020 г., превишавайки референтната стойност по Договора от 3 % от БВП и без да е близо до нея.

Планираното надвишаване на референтната стойност по Договора през 2020 г. е изключение, тъй като се дължи на драстичен икономически спад. Като се има предвид въздействието на пандемията от COVID-19, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. се предвижда през 2020 г. реалният БВП да се свие с 6,2 %.

Планираното надвишаване на референтната стойност по Договора не е временно отклонение въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г., в която се предвижда дефицитът по консолидирания държавен бюджет да остане над 3 % от БВП през 2021 г.

В обобщение размерът на планирания дефицит за 2020 г. остава по-висок от референтната стойност по Договора от 3 % от БВП и без да е близо до нея. Планираното надвишаване се счита за изключение, но не и за временно отклонение, както е посочено в Договора и Пакта за стабилност и растеж. Следователно анализът показва, че *prima facie* критерият за дефицита за целите на Договора и на Регламент (ЕО) № 1467/97 не е изпълнен.

3. ДЕЙСТВАЩИ ФАКТОРИ

Съгласно член 126, параграф 3 от Договора, ако държава членка не изпълнява изискванията по единия или по двата критерия, Комисията трябва да изготви доклад. Този доклад трябва също така да „взема предвид дали бюджетният дефицит надвишава държавните инвестиционни разходи, както и всички останали съответни фактори, включително средносрочното икономическо и бюджетно състояние на държавата членка“.

Тези фактори са изяснени допълнително в член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1467/97, който предвижда, че се отчитат надлежно „всички други фактори, които според съответната държава членка са от значение за цялостната оценка на спазването на критериите за дефицита и за дълга и които държавата членка е представила на Съвета и на Комисията“.

В настоящата ситуация важен допълнителен фактор, който трябва да се вземе под внимание за 2020 г., е икономическото въздействие на пандемията от COVID-19, което

се отразява много съществено върху състоянието на бюджета и води до твърде несигурни перспективи. Пандемията доведе също така до активирането на общата клауза за дерогация.

3.1 Пандемията от COVID-19

Пандемията от COVID-19 предизвика сериозно икономическо сътресение, което оказва значително отрицателно въздействие върху целия Европейски съюз. Последиците за растежа на БВП ще зависят от продължителността както на пандемията, така и на мерките, предприети от националните органи и на европейско и световно равнище, за да се забави нейното разпространение, да се защити производственият капацитет и да се подкрепи съвкупното търсене. Държавите членки вече приеха или са в процес на приемане на бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на здравните системи и за облекчаване на положението на засегнатите в особена степен хора и сектори. Освен това са приети значителни мерки за подкрепа за ликвидност и други гаранции. При наличие на по-подробна информация компетентните статистически органи следва да проверят дали тези мерки водят до незабавно въздействие върху салдото по консолидирания държавен бюджет. Заедно със спада на икономическата дейност тези мерки ще допринесат за значително повишаване на държавния дефицит и държавния дълг.

3.2 Състояние на икономиката в средносрочен план

Очаква се през 2020 г. икономиката на Чехия да понесе сериозен удар от пандемията от COVID-19. Тъй като спадът на външното търсене и ограничителните мерки нарушават икономическата дейност, според прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. се очаква БВП да спадне с 6,2 % през 2020 г. Очаква се инвестициите рязко да се свият поради наличието на смущения във веригата за създаване на стойност, нарастващата несигурност и недостига на работна ръка по време на периода на изолация. Заради структурата на износа на Чехия се прогнозира, че и търговията ще бъде силно засегната. Това е смекчаващ фактор при оценяването на спазването на критерия за дефицита от страна на Чехия през 2020 г. Очаква се през 2021 г. икономиката постепенно да се възстанови, като отбележи растеж от 5 %, оставайки обаче под равнището от 2019 г. Според прогнозите подемот ще се дължи основно на увеличаване на частното потребление и инвестициите. Очаква се да бъде засегната и безработицата, която през 2020 г. ще достигне около 5 %, но нейното увеличение следва да бъде смекчено от мерките на правителството, свития преди това пазар на труда и малък дял временни договори. Въпреки това съществува голяма степен на несигурност що се отнася до краткосрочните макроикономически перспективи.

3.3 Състояние на бюджета в средносрочен план

Въз основа на данните за изпълнението и на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. Чехия е изпълнила своята средносрочна бюджетна цел през 2019 г.

След началото на пандемията държавният бюджет за 2020 г. трябваше да бъде преразгледан до дефицит от 5,5 % от БВП. В програмата за конвергенция за 2020 г. се предоставя информация относно значителни мерки за ограничаване на пандемията и за

подпомагане на икономиката. Според органите общият размер на директната фискална подкрепа, предоставена за икономиката до 22 април 2020 г., е около 4 % от БВП, от които 2,2 % от БВП са под формата на разходи. Тези мерки ще се добавят към договореното преди това увеличение на заплатите в публичния сектор, пенсиите и други социални обезщетения. Бяха обсъдени и някои нови мерки, които могат да засегнат допълнително държавния бюджет. Като цяло според програмата през 2020 г. се очаква дефицит от 5,1 % от БВП.

Съгласно програмата за конвергенция през 2021 г. се очаква дефицитът да намалее до 4,1 % от БВП. Очаква се възстановяването на данъчните приходи да бъде умерено, а текущите разходи да продължат да нарастват. Наскоро парламентът приложи ускорена процедура по отношение на законодателно изменение на Закона за фискалната отговорност, без да се консултира преди това с чешкия фискален съвет, осигурявайки възможност за предприемането на мерки, свързани с необходимостта от възстановяване от COVID-19. По-специално изменението увеличи максималния структурен дефицит за 2021 г. от 1 % на 4 % от БВП, което е над средносрочната цел за структурен дефицит от 0,75 %, и даде възможност за постепенно коригиране между 2022 г. и 2027 г. с годишна консолидация от поне 0,5 процентни пункта от БВП между 2022 г. и 2027 г.

3.4 Други фактори, изтъкнати от държавата членка

На 11 май 2020 г. чешките органи изпратиха писмо с действащите фактори в съответствие с разпоредбите в член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1467/97. Анализът, представен в предходните раздели, вече обхваща в голяма степен основните фактори, изложени от органите.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Съгласно програмата за конвергенция се планира дефицитът по консолидирания държавен бюджет на Чехия през 2020 г. да достигне 5,1 % от БВП, тоест да бъде по-висок от референтната стойност по Договора от 3 % от БВП, без да е близо до нея. Планираното надвишаване на референтната стойност се счита за изключение, но не и за временно отклонение.

В съответствие с Договора и с Пакта за стабилност и растеж в настоящия доклад са разгледани също действащите фактори.

Като цяло, тъй като планираният дефицит е доста над 3 % от БВП и надвишаването не е временно отклонение, както и като се вземат предвид всички действащи фактори, анализът сочи, че критерият за дефицита, определен в Договора и в Регламент (ЕО) № 1467/1997, не е изпълнен.